

m. p. tajnik. Majcen Ferd., m. p., blagajnik. Bratuša Al., Cilenšek M., Črnko M., Gregorič Ant., odborniki. — Odbor izreka vsem p. n. udom in slav. društvom — podpornikom »Dijaške kuhinje« v Ptuj — svojo prisrčno zahvalo.

Od Vojnika. (Čuden ptič.) Arclin, vas med Vojnikom in Celjem ob veliki cesti, znan je že davno po svetu. Zakaj tu je tekla zibel velikemu učenjaku Ivanu Žigi Valentinu Popoviču (r. 1705). Precej imen ta ima, še več kakor Ignatz Dremel p. d. Ložnarjev Nacelj. Temu je prě nekje drugje tekla zibel, vendar pa je slovenske matere sin. Hodil je le v slovensko šolo, pri vojakih pa se je naučil tiste izveličavne nemščine, katera mu je odprla vrata v družbo »Zottl e compani«. Tako je bivši prejšni železniški »beomter« takoj postal odbornik tukajšnega nemškega »Vorschussvereina«, »Gastwirt in Arclin«, Gemeindeausschuss ecc. Kakor slišimo, Ložnar vé, zakaj je pri »Vorschussvereinu«, ker — treba denarja. Kréma ne dá toliko, ker je samo za Nemce in nemškutarje. Zakaj jaz bi se bal iti notri, kjer je nemški napis, da-si kar gotovo plačam sam ter ne čakam, kakor neki vojniški nemčurski »lačenbergerji«, da bi za kupico vina ali frakelj žganja prodal svojo slovensko narodnost. Pa še nekaj. Slovenščina je še zmirom boljša za Vojnik od nemščine. Zakaj, ako bi Ložnarjev Nacelj ne bi znal slovenskega, kako bi pa na posodo davali denar »Vorschussvereinlerji«. Stallner in Thaller nič skoro ne znata slovenski, zato pa se Nacelj na noge postavi in skoz očali čisto po vojaško pogleda, si brke zavija, češ, če »činžev« ne plačaš v redu v pravem »cajtu«, te bomo kar na »dohtarje« dali. Ali Nacelj, ne tako hud biti! Poglejte skoz svoje okno, saj menda nimate preveč pivcev, kako se takemu godi, ki z Nemci in nemčurji drži in nemške napise v čisto slovenskih krajih razobeša, kakor jud preležano blago med postenimi trgovci na sejmu. »Kleidermacher« je šel in »Ignatz Dremel, Gasthaus« bo se pa — peljal, če ne bo obrnil še o pravem času svojega voza od nemškutarjenja. Nič »pozamiren«, Nacelj! Na svidenje pri gornjem pekarju, kjer se »Slov. Gospodar« tudi nemškutarjem na glas bere!

Od Sv. Jurija na Ščavnici. (Letina.) Spomlad nam je sicer veliko obetala, pa toliko ne bode, kakor smo se nadejali. Ozimina, koja je že požeta, je precej dobro storila, kjer ni vsled vetrov in dežja kmalu po cvetu poglela; posebno pšenica bo lepša, ko lansko leto. Jarino je v početku pokvarilo preveliko deževje, pozneje pa suša. Ako ne bo o pravem času dobrega dežja, bo slaba, posebno za krmo, ker otava slabo kaže. Vinska tria še precej lepo kaže, kjer ni bilo toče; pogubljava peronospora se še ne vidi do zdaj. Kjer že več let škropijo, je precej grozdja. Žal, da se nečejo vsi posestniki poprijeti tega koristnega pomočka, sicer bi bili gledé vinskih pridelkov že par let sem mnogo na boljem. Kjer ni lansko leto sadja bilo, tam letos lepo kaže. Po takem bomo mogli letošnjo letino med srednje šteti.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar bivajo sedaj v lšlu in ondi ostanejo do 1. septembra. Dne 23. t. m. je pri njih prisegel novi ogerski poljedelski minister, grof Festetič. Bil je zraven tudi ministerski predsednik, dr. Wekerle; mogoče, da je ta kaj posebnega dosegel. — Katoliško slovensko vseučiliško društvo »Danica« na

Dunaju je potrjeno. »Danico« priporočamo vsem, zlasti naši častiti duhovščini.

Moravsko. Dne 29. in 30. t. m. bode v Brnu češki katoliški shod. Zaprek mu delajo dovolj mnogi češki rodoljubi, katerim je narodnost vse, vera pa nič. Tudi socijalni demokratje so med sovražniki tega katoliškega shoda; vendar pa upamo, da bode ta shod sijažen, vreden katoliškega češkega naroda!

Štajarsko. Župnik v Semriahu, dr. Gašparič, in dva rudninska uradnika so dobili od svetlega cesarja zlate križce s krono. — Kandidat za državnozbornsko dopolnilne volitve za Bruck-Ljubno se imenuje liberalcec notar dr. Homann. Bržčas bodo pa premagali nemški nacionalci s svojim možem, za katerega še se niso zjediniili. — Celjski mestni zastop je te dni tudi »bleknil« zoper slovenske paralelke na ondotni gimnaziji.

Koroško. Dne 8. julija se je vozil prvi vlak po novi žiljski železnici do Šmohorja. Konec avgusta bode ta železnica svesno otvorena. — V občini Tolsti vrh so Slovenci zmagali pri občinskih volitvah liberalce in nemškutarje. — Dopolnilne volitve za državni zbor bodo dne 28. avgusta. Vzdramate se kristjani!

Kranjsko. Zadnje nedeljo so ustanovili v Ljubljani katoliško delavsko društvo, ki šteje že zdaj nad 350 udov. — V Ljubljani se vojaki letos večkrat stepó s civilisti. Pravi se, da so tega nekateri nemčurski di-jaki krivi. — V Kamniku sta se 18. t. m. dve stopi v praharni vneli. Bila je sploh velika nevarnost, da se raznese vsa praharna in hudo oškoduje prelepi Kamnik. Jeden delavec je našel pri tem smrt.

Primorsko. V Trstu bodo za par milijonov napravili nov vodovod in si bodo pri tem bržčas žepe polnili Lahi iz Italije. — Dne 12. t. m. je bil občni zbor isterske družbe sv. Cirila in Metoda v Opatiji. — Deželnozbornske dopolnilne volitve za okolico Goriško bodo konec avgusta.

Hrvaško. Govorilo se je močno, da bode odstopil ban Hedervary; ali ta je v saboru očitno izjavil, da še ostane v službi; vendar kako dolgo? V istem saboru so 300 tisoč gld. obljubili za zdravniški oddelek na zagrebškem vseučilišču, ter popolnoma po nepotreb-nem 100 tisoč gld. za tisočletnico Ogerske.

Ogersko. Več anarhistov, ki delavce šuntajo, so te dni ujeli. — Minister notranjih stvarij, Hieronymi, je prišel te dni na Erdeljsko v Kološ, da bi Rumune potolažil. Kakor se vidi, mu le-ti kar nič ne zaupajo. Prav tako!

Vunanje države.

Rim. Lepo in vspešno pismo so papež Leon XIII. pred tednom poslali na Ogersko grofu Zichy-ju, predsedniku požunskega katoliškega shoda.

Italija. Gosposka zbornica ali senat je sprejela Crispijeve finančne predložbe. Crispi se je gospodom lepo zahvalil: ljudstvo pa je popolnoma nasprotnih mislij. — Povsod lovijo anarhiste, včasih tudi katerega popolno nedolžnega človeka dobi policija v roke. — Vlada 32 skofov neče priznati; dela jim torej sitnosti.

Francosko. Postava zoper anarhiste bode gotovo sprejeta. Čudno, da poslanci hočejo zlo pri cvetu vkončati, ko je vendar potrebno, ugonobiti ga pri koreniki. Naši bralci vedó, kaj hočemo povedati. Vere, verskega življenja je treba!

Bolgarsko. Preteklo nedeljo so praznovali v Sredu, glavnem mestu, 50letnico, kar je izšel prvi bolgarski časnik. Drugi dan so imeli zborovanje vsi bolgarski časnikarji. — Tu in tam so po deželi nemiri in rabuke, tako n. pr. v Trnovem in Bregovi. Kmalu bode po vsej državi potoval prvi minister, Stojlov; morebiti bode duhove kaj pomiril?

Srbsko. Stari Ristič bi si rad napravil stranko iz nekaterih liberalcev in radikalcev; ali ne bode se mu posrečilo. Vse dosluži na svetu, dandanes najprej bivši ministri. — Milan, kraljev oče, se je odpeljal v Pariz.

Turško. Carigrabski pravoslavni patrijarh bode v Turčiji in sicer v Prizremu in Skopljah osnoval srbski škofiji. Tudi nekaj drugih pravic bode dal srbski cerkvi; samo sultan mora vse potrditi. Ta bode to storil na prigovarjanje ruskega strijca; ali Srbi s tem nikakor ne bodo Bolgarjev na Turškem izpodrinili.

Azija. Vojska med Japonci in Kitajci je skoro gotova zaradi otoka Koreje. Kitajci so poslali 10.000 vojakov na Korejo. Angleški poslanik dela na to, naj se zlepega poravnajo; kajti povsod ima vrednost prislovica: Boljša je kratka sprava, kakor dolga pravda, kaj še le vojska!

Afrika. Pokrajno Masava ob Rudečem morju posedajo Italijani že 9 let. Dne 17. julija so tamošnji italijanski vojaki vzeli imenitno mesto Kasala v Sudanu ter do cela premagali derviše. Ker Sudan po imenu pripada k Egiptu, bode bržčas egiptovski jerob, Anglež, zaklicel Italijanom svoj znani: roko proč!

Za poduk in kratek čas.

Velikomoravska država.

V spomin tisočletnice Svetopolkove smrti; spisal Ciriljev.

(Konec.)

Od sedaj pa se začne razpor med Svetopolkom in Metodom. Mogočni vladar je v neizmerno škodo vseh Slovanov preveč zaupal Nemcem, katerih je vedno nekaj bilo na njegovem dvoru. Na njegovo priporočilo je papež Ivan VIII. imenoval Nemca Vihinga za škofa v Nitri, ki je v svoji brezznačajnosti in pravi nemški zvičajnosti presegal vse sovražnike Metodove. Z Vihingom prišel je nemški upliv. Svetopolk, katerega so preslepili Nemci, posebno pa Vihing, začel je sedaj celo Metoda preganjati. Vihing pa mu je v tem pomagal ter črnil Metoda tudi pri papežu. Da-si papež ni veroval temu natolcevanju ter Vihinga radi tega pozneje celo kaznoval, so ti dogodki vendar jako oženili zadnja leta Metodovega bivanja med Slovani. Metod je neustrašeno branil slovensko liturgijo in cerkveno samostalnost velikomoravske države, ali po njegovi smrti (885) napočili so v verskem oziru žalostni časi. Svetopolk je namreč, naščuvan od Nemcev in Vihinga, kateri je z njegovo pomočjo postal upravitelj moravsko-panonske cerkve, kmalu prognal glavne njegove učence Gorazda, katerega je Metod za svojega naslednika bil izvolil, Navma, Klementa, Angelarja, Savo in druge iz dežele, kateri so potem pobegnili na Hrvaško in Bolgarsko. Vihing je sedaj imel proste roke.

Ob času Metodove smrti bil je Svetopolk na vrhuncu svoje moči. Po raznih bojih s korotanskim vojvodom Arnulfom, v katerih je bil on zmagalet, sklenil je l. 884. nemški cesar Karol Debeli z njim prijateljstvo. Arnulf se je tudi kmalu zopet sprijaznil s Svetopolkom ter največ z njegovo pomočjo postal leta 887. nemški kralj, za kar mu je priznal popolno gospodstvo nad Čehi. Do tega časa bila je sreča Svetopolku mila, od sedaj pa se opaža v lastni deželi sovražno gibanje proti njemu, katero je najbrž povzročila njegova ošabnost in samooblastnost. Tudi zunajji sovražniki začeli so se zopet oglašati, ko se je Svetopolk l. 892. iz neznanih uzrokov sprl z Arnulfom, se je ta zavezal s hrvaškim knezom Braclavom in celo z divjimi Madjari, ki so ravno takrat prišli v današnjo Ogersko, da bi uni-

čil velikomoravsko državo. Tri nemške vojske so od različnih stranij prodrle v Moravsko, od Drave in Dunave pa so prihrumeli Hrvati in Madjari. Toda Svetopolk se jih ni ustrašil, nego je s svojimi hrabrimi Moravani vse tri vojske popolnoma premagal ter tudi pleneče Madjare pognal iz dežele. Da bi popravil sramoto, krene Arnulf naslednje leto (893) zopet proti Svetopolku, ali junaški Moravani ga počakajo na meji ter mu vojsko tako pobijejo, da si je jedva rešil življenje. Za časa te zadnje vojne ubežal je izdajalski svetovalec Svetopolkov, Vihing, iz Morave, a nemški cesar ga je imenoval za njegove zasluge svojim kancelarjem (893).

Kmalu potem l. 894. umrje knez Svetopolk ter zapusti velikomoravsko državo svojim trem sinovom, katerim se je pred smrtjo iskreno priporočil slogo. Pri-poveduje se namreč, da je Svetopolk poklical svoje sinove pred se ter jim dal vezek šib, da jih prelomijo. Sinovi poskušajo, toda vse zaman. Na to oče razveže vezek ter zlomi in to z lahkoto šibo za šibo. »Glejte, dragi moji, spregovori potem k njim, ako bode te slozni, ne bo vas nikdo premagal, ako pa bode te nesložni, godilo se vam bode, kakor tem šibam«. Svetopolk je želel, da vlado prevzame najstarejši sin Mojmir, a mlajša brata da sta mu v vsem pokorna. Toda na poslednje besede svojega velikega očeta so sinovi kmalu pozabili.

Ko Mojmir II. prevzame vlado, vzdigne se proti njemu njegov lastni brat Svetopolk II. Mojmir pa ga premaga in ga vrže v ječo, iz katere ga osvobodijo Nemci. Več se o njem ne ve, Mojmir obnovi cerkveno vlado moravsko-panonske nadškofije, ker mu papež Ivan IX. usliši prošnjo ter njegovi odposlanci posveté jednega nadškofa in tri škofe. Toda nemški škofje, njim na čelu solnograški nadškof Dietmar, pokažejo se zalibog zopet kot najhujši sovražniki Slovanov, kar posebno odseva iz njihovih besed: »Ako hočejo ali nočejo, Moravani bodo podvrženi«. Med tem so Čehi priznali nemško gospodstvo, vsled česar so si Nemci želeli podvreči popolnoma tudi Moravane. V tem pa so jih prehiteli Madjari, ki so l. 906. planili v deželo, jo oplenili. prebivalce pobili ter tako konec storili mogočni velikomoravski državi. —

Ta zgodovinska črtica o velikomoravski državi in njenem koncu sicer tužno, vendar pretresljivo glasno govori našim ušesom in srcem: Slovenci, Slovani, bodite slozni, v slogi je moč! Oklepajte se vedno svoje prve in največje prijateljice, sv. katoliške cerkve!

Smešnica. Neki tujec vpraša v Mariboru na dravskem mostu nekega meščana: »Vi, ali vi veste, kje gre poč v Ruše?« »O, seveda vem!« reče in jo maha dalje.

Razne stvari.

(Zakrament sv. birme) bodo milostlj. knez-škof delili prihodnjo nedeljo, 29. julija, pri Gornji Sv. Kungoti.

(Prevzvišenu škofu Strossmayerju), ki zdaj bivajo na Slatini, bode se poklonilo večje odposlanstvo Slovencev iz vseh slov. pokrajin dne 3. avgusta t. l. (Petindvajsetletnico) mašništva praznujejo danes, na god sv. Ane, čč. gg. duhovniki, ki so bili l. 1869. v mašnike posvečeni, pri vel. gosp. duh. svetovalcu in župniku v Starem trgu. Na mnoga leta!

(Prepovedan posebni vlak.) Dne 5. avgusta se bode praznovala v Postojni 25letnica čitalnice in ustanovitev telovadnega društva »Sokol«. Iz Celja bi naj vozil posebni vlak, ali deželno predsedništvo za Kranjsko je vlak prepovedalo zaradi — preteče kolere.